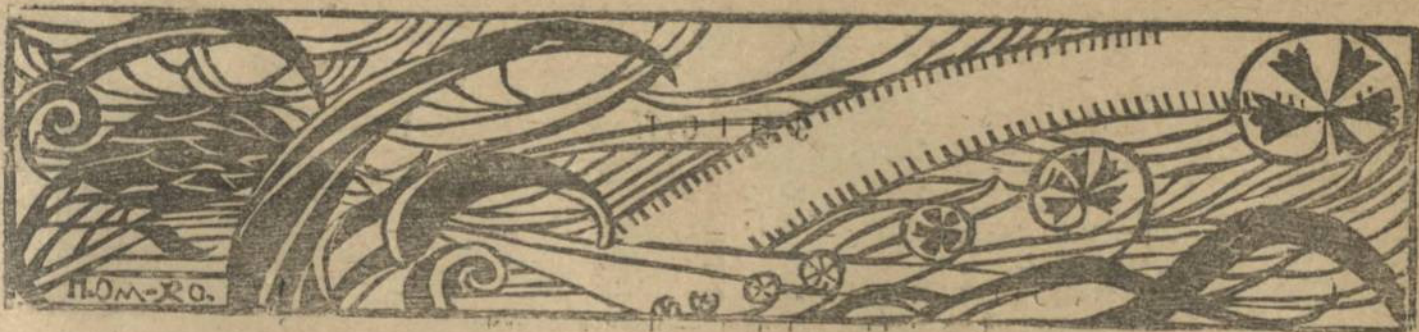


КРОКВА

II





ВЕСЕЛКА

ЛІТЕРАТУРНИЙ МІСЯЧНИК

Ч. 2.

ЧЕРВЕНЬ—1922 Р.

М. КАЛІШ, ПОЛЬЩА.

З М І С Т:

	Стор.
І.—З-КО. Краса	3
М. ГРИВА.	"
А. ПАДОЛИСТ. Краса краси	4
М. СЕЛЕГІЙ. З циклю: „Поночі“—Зірки в струмці	5
Сон	"
П. ОМЕЛЬЧЕНКО. Шкіц	6
А. ПАДОЛИСТ. З циклю: „Автори Серця“, Яснонадійність	7
БОРИС Б. Гала	"
М. ГРИВА. На порозі казки. Фреска	8
ІВАСЬ БЛАКИТНИЙ. З циклю: „Сум“—На балю	"
МИКОЛА ДАРАГАН. На могилі сестер	9
МИКАЛА АЙДАРІВ. З циклю: „Стрічі“. Присвяте Ж.	"
БОРИС ГРІНВАЛЬДТ. Сонце захопить	"
МАКСИМ СИЗИЙ. Зелена ярь. Мій роман.	10
ЮРІЙ ДАРАГАН. З циклю: „Луна минувшини“: Малуша	11
Київ	"
П. ЗАГОРУЙКО. Лісова колісанка	12
І. З-КО. Шлях до волі	13
ПЕТРО ОПАРЕНКО. Надії старого справдилися.	15
П. ОМЕЛЬЧЕНКО. На межі (В. Крижанівський).	21
М. СЕЛЕГІЙ. Про театральне мистецтво	23
† ЮРІЙ НАРБУТ.	26
БІБЛІОГРАФІЯ.	"
ХРОНІКА.	31



І. З. КО.

КРАСА.

Що—краса? Це вічна тема,
Сфінкс, проблема... Раю схема,
Нетрі храму, муки Хама,
Казка-дама... Небеса...

Огнесіви... Фарби, тони,
Сміх і дзвони, гріх і стони...
Чар омана, рай, нірвана,
Серця рана... Сонця епіви...

Що краса? Краса—страждання,
Поривання і змагання...
Втома грому, хмаролому,
Жах надлому... Мук оса...

Чудеса відваги в полі
Задля долі, згага волі,
Дар Вітчизні, будучині—
Смерть у чині—не краса?!

М. ГРИВА.

Моя душа—поганський храм,
В ночі окрадена божниця...
Нехай шаліє шнур і криця,
І лине крові тиміям...
Свій храм в наругу не віддам!..

Я не вклонюсь чужим богам,
До ніг ворожих не схилюся...
Покуту радо зносить мусить,
Хто захищає волі храм...
Сповити волю я не дам!..

Нехай палає пишний храм,
І чад туманить юний розум...
Підкаже ранок волі лозунг,
Закутим поночі рабам...
Свій край в поталу я не дам!..



А. ПАДОЛИСТ.

КРАСА КРАСІ.

Дзвіночки, цілюючись ніжно з конваліями, не знали, що в ясному дні їх чекає розлука з життям.

Наблизилась Тінь і, зірвавши, поклала їх в кошик, де було багато таких же нещасних квіток молоді весни.

„Що буде?“ питались вони й, не почувши відгуку, благаючим зором шукали рятунку.

Усіх їх сполучено в гарний пучок і покладено в плетений кошик.

Палила їх спрага та в кошику трюнків не було.

І враз вони вчули акорди оркестри, а ясне проміння ужалило в кожну збліднулу пелюстку.

„Що буде?“ питались вони, відчуваючи грізне майбутнє.

Мовчало усе навкруги, тільки плакали звуки оркестри.

Замерло у салі проміння і співи чудових

сполучень невідомої Панни-Краси народились на ковилах етеру.

„Ах, як би хотілось мені цілувати її коралеві уста“... шепотіла конвалія в тужно-розбитих зітханнях і тихо заплющила очі.

Розбились думки, бо почули всі квіти, що спільно зі звуками линуть на крилах етеру, і впали до ніг невимовної вроди—Дитини південних небес...

Завіса упала і Пanna дала де-кільком квіткам поцілунок, а біда конвалія мислила, що поцілунок був тільки для неї.

Вона почувала, що сили лишають її, але в ракузні була, бо жага племінила стеблинку, хоч кров все сильніше текла із болючої свіжої рани.

А Пanna ще раз їй дала поцілунок і з Тінню пішла, залишаючи квіти у клітці вмірання.

Конвалія тихо зітхнула, й життя її мовчки погасло.

На ранок їх всіх було кинено грізно на вулицю Міста і діти, що грались, збирали квітки і мережали кучері ними.

Зітхаючи, квіти вбарвляли голівки дітей і, втрачаючи хвили життя, раювали, що в силі вони прислужитися юній красі, а себе й не помислили звати красою.



М. СЕЛЕГІЙ.

З ЦИКЛЮ „ПОНОЧІ“.

ЗІРКИ В СТРУМЦІ.

У літню спеку день зітлів.
Спустила ніч вуаль свою.
Зірки в струмці. Він гомонів...
І все замовкло у гаю...

Ходою легкою снував,
Примарою межі алей,
Вітрець розмріяний шукав,
З обличчям суму й туги фей.

Мов тінню довгою, в пільмі
Блукали постаї людей,
А там між вітів, лиш самі,
Палали відблиски очей...

І юні хвилі - аромат—
Змагались з хвилями перфум...
Та не під силу їм здолать,
Знести людську отруту-глум.

А ніч-то-ніч!.. Чарівна ніч!..
Сонливі мріяли квітки...
Усе тулилось віч-до-віч,
Схиляло ніжно голівки.

СОН.

Копись у лісі бачив сон,
То було на весні.
Тоді цвіли квітки рясні—
Кидими анемон...

Килими бачив я ві сні—
Килими анемон;
Предивні та рясні-рясні—
Кидими квітів—сон...

Кидими бачив я крізь сок—
І ранньої весні,
—Рясні килими анемон...
Такі я бачив сні...



П. ОМЕЛЬЧЕНКО.

(Шкіц).

Мене туга обгортає...

Зелене небо, червоні скелі, зелений став... Сиві верби схилились над ставком Сірі журавлі, стомлені льотом, чорною низкою важко спускаються з хмар. Темна смуга лісу ховається в півтні. Скелі червоні—мовчазні.

Туга серце обгортає...

Вже не шепче юна Мрія про щастя, про кохання, казки любові не тче з тонких паутин натхнення. Вже не любить мене Мрія—кинула мене.

Туга мозок роз'їдає...

Хмари небо покривають, вітер верби гне, став зелений сколихнувся. Хмари б'ються, мов потвори, крешуть іскри-блискавиці.

Хмари б'ються, мов камінні.

Ніч настала темна, темна.

Діва Мрія десь взялася. Діва Мрія віродилась.

Струнка, як лілея, бліде обличчя, очі сумні, пасми волосся звисають на плечі—в чорнім убранні.

Моя Мрія з'явилась в цю ніч хуртовини, подивилася поглядом сумним і довгим і зникла в темряві.

Зареготались хмари і посипали сміх блискавиць.

І знову темрява страшна.

Розпач без Мрії...

Божевільний сміх і регіт хмар.. Кинувсь тікати. Блискавиці гнались, реготало повітря...

Туга й біль—темрява...

Знову і знову без Мрії...

Біжу до мого палацу, збудованого для моєї

Мрії. Біжу спалити його, витвореного з проміння мого шукання.

Палю його вогнем свого серця.

Хмари й повітря регочуть. Блискавиці танцюють золотими батогами.

Грім і розпач.

м. Умань—1920 р.



З ЦИКЛЮ: „АКОРДИ СЕРЦЯ“.

ЯСНОНАДІЙНІСТЬ.

Я йшов, і кручений був шлях,
Мій жах був смертю збуджений.
В очах іскрилася сніг, і кров
В замученому тілі стала,
А серце збаламучене
Акорди вечера співало.

Прийшов... Зруйнований вітгар..
(Для кар він був збудований.)
Як цар, я став, і тепла кров
В знервованому тілі гала,
А серце загартоване
Акорди ночі виливало.

Стояв... Замислені думки
Роки, віками числені,
В скалки троцили... Я їх взяв
І в тіло збісене закинув,
А з серця первовісного
Акорд передранковий линув.

Упав... Стривожений моливсь,
Розбивсь в акорд обожений,
Туливсь до вітгара й благав
Непереможности світанку...
А в серці незагроженім
Творилися акорди ранку...

ГАЛА.

Темний бір мене спитав:
Як зовуть твою дівчину?
Так спитав мовчазний став
На світанку у долині.

І смерічка верховини
Заситала в шумі вітів:
„Хто така твоя дівчина,
Чи її Дід-Ладо видів?“

Відповів я тій смерічці,
Ставу, бору, срібній річці:
„Моя дівчина є Гала.
Але слів під сонцем мало,
Щоби влучно змалювати
Її серце, очі й шати“.

„Його дівчина є Гала!..“
Переливно залунало
В полонинах верховин.
„Гала... Гала“... повторяла
Луна крилая вершиця.
„Ні, не видів ню Дід Ладо,
Старий пень із нетрів лісу,
Бо краси її принада
Зчарувала би гульвісу“.

„Зчарувала!... Гала... Гала...“
Луна в скелях одбивава,
І ще довго старий став
Зачарований зітхав...

І задумана смерічка,
І загнана в прірви нічка
Довго, довго ще шептала:
„Зчарувала... Гала... ала“.

М. ГРИВА.

НА ПОРОЗІ КАЗКИ.

Фреска.

Снується ржаве павутиння і лучить стовпик
зітлілі--біленькі стовпик з берези,—один, іще
один, і ще у ряд, у коло й навкруги.—

— Обводить чорними тернами довкола каз-
чину посідість...

А він увесь у світлі сонця—ота буда—„палац
казковий“,—увесь із сірої бібули, немов із мар-
муру і скла.—

— Низенький, зграбний і хороший, немов би
ляльочка діточа...

Нема колумн над пишним ганком, а може й
ганку там нема, а лиш отвір один на двері та
чорна дошка на порозі.—

— Отвір оздоблено у фреску...

У білу фресочку—лілею, що вяне квіткою
крижкою в золотім промінні сонця... Лілея-фрес-
ка—квітка-панна—польова квітка між тернів.—

— Оздоба казкових подвоїв...

Й окутано у сяво краси дівочо-чарівної...
Вона гантує визерунки рожевим шовком мрій-
них хнів.—

— І в юних мріях поринає...

Вона для нього зробить стьожку, бо він са-
мотній у розлуці,—

— Він тужить десь в країні див...

В його ж розкішному палаці бракує будь яких
оздоб...

Лиш є на ганку мармуровім єдина фресочка-
лілея.—

— Маленька фресочка штучна.

ІВАСЬ ВЛАКИТНИЙ.

з циклю „СУМ“.

НА БАЛЮ.

Баль.. Музика гучно грає.
Пари носяться веселі
У шаленій каруселі..
Баль... Музика гучно грає...

Там дівча шепоче стиха
У міцних обіймах танку:
„Любиш ще мене, коханку?“
Там дівча шепоче стиха...

Очі сяють молодії,
Видко радість, розкіш, втіху,
Чути жарти, повно сміху...
Очі сяють молодії...

МИКОЛА ДАРАГАН.

НА МОГИЛІ СЕСТЕР.

Хрест мармуровий...
Дві з мармуру плити
В барвінку сховались,
Барвінком повиті!..

Могилка під ними
В квітках утопає—
В могилі холодній
Краса спочиває!..

Каштани півколом
Вартують могилу...
І затишно-любо
Близняточкам милим...

МИКОЛА АЙДАРІВ.

з ЦИКЛЮ: „СТРІЧІ“.

Присвята Ж...

В очах—безодня, вир кохання...
Я в ньому хочу потонути,
Жаги я хочу!.. Раювання!..
Та щоб нікчемний світ забути.

Запал, пориви—все з'єдналось.
Кохання хвиля хай несе!
Вже так судилось, так зіклялось—
Тебе кохаю я над усе!

БОРИС ГРІНВАЛЬДТ.

СОНЦЕ ЗАХОДИТЬ.

Червонеє коло
Ховалось за ліс,
Від нього навколо
Проміння пипись,—


Залляли червоною повіддю гай,
Мов пекло, зробився тихесенький рай...

Хитаються віти,
Квітками покриті,
В чарівному світі
Мов кровю политі...

Виходять червоної постаті скрізь...
І в шати огневі одівсь верболіз...

Смереку вітависту,
Тополі стрункі,
Травицю барвисту,
Шумливі струмки

І неба блакитний захмарений звід—
Усе закрівавив величний відхід...



МАКСИМ СИЗИЙ.

ЗЕЛЕНА ЯРЬ.

МІЙ РОМАН.

Орися сиділа трохи зібгавшись, обгорнувшись у чорну шалю. Ждала.

— Я ненавидю вас,—казала мені, й великі дитячі сльози тремтіли в неї на віях,—ви все зруйнували, знищили! Я так любила нашу білу церкву—тепер її зачинили. Наш старий млин розібрали: однаково дарма стоїть, кажуть... Парк вирубали... Я вже забула, як люде сміються—всі стали, як звірі. А ви тільки говорите, обіцяєте... Мені не треба ваших ідеалів, як-що вони такі дорогі! Все святе минуло, гарне, чисте,—все зникло...

Я навіть не виправдувався; посміхався на безпорадні слова гожої дівчини й цілував її руки.

Ще тоді я почав карбувати у своїм серці непорушні золоті літери.

Це було минулої осені, коли вянню та смертю пахло.

Потім настала довга зима. Зімними узденьми

я все сидів за своєю тяжкою роботою: кував, карбував...

Коли здивав її—дивилася потемнівшими, майже чорними очима: якась думка тьмарила їх. Може гнів?

Це зима, мабуть, нас розраїла.

А тепер весна.

Вигналась озимина така, що як вітер повіє—аж полягає. Як молодість, як сама ярь.

Нині Орися вперше вийшла босоніж, ішла обміжком. Гінка озимина лашилася до неї, пестила її побілівші за зиму ноги.

Йшла від мене—назавжди; я це почував, почувала й вона. Її зійшла на узгірря, озирнулась, простягла руки.

— Ау ау!.. а-а!..

Потім зникла.

Там, мабуть, у чагарнику лежала. Підставляла уста, очі, чоло, щоб сонце цілувало. І пиячила весною.

Її більше нема...

— І сьогодні я поставив останню золоту літеру
Написав мертво, на віки вічні: УКРАЇНА.

ЮРІЙ ДАРАГАН.

З ЦИКЛЮ: „ЛУНА МИНУВШИНИ“.

МАЛУША.

І пестоці і юний грідень,
 Рожеві увилі мрійних слів—
 Що линуть на далекий південь,
 Слідами золотих підків.
 Вже княжі відійшли дружини,
 Земля дуднила цілий день,
 А серце в'яне, серце гине,
 Немов поранений олень...



А що як ворог переможе,
 І меч упадне з любих рук?
 О, світлий, радісний Свароже,
 Не допусти до тяжких мук!
 Перуне, зглянься ти над нами!
 Упевнитись, дізнатись де б,
 Що він червоними щитами
 Заслонить половецький степ?

КИЇВ.

Над містом з темряві—вогнистий хрест,
 Знявся догори, як сяєво пожежі,
 Вечірніх ліхтарів протест—
 Що ніч, загарбавши барвисті межі,
 Схилила день за виднокруг, за Брест...
 Над містом в темряві вогнистий хрест.

Вогнистий хрест, накреслений над мі-
 том,
 Оповідає всім, що ні, не вимер
 Наш славний рід! Людських осель на-
 мистом
 Керує дотепер Великий Володимир.
 І в небі символом яскравим і вогнистим
 Палає хрест, накреслений над містом.

П. ЗАГОРУЙКО.

ЛІСОВА КОЛИСАНКА.

Ліс таємничо шепотів... Співав улюблену колисанку...

Верховіття дерев тремтіли й тягнулись до блакиті...

Широкі могутні дуби кидали від себе густі тіні; закликали під свій захист від полудневої літньої спеки.

За узліссям йшла довга дорога, покрита гарячою порохнею; по другий бік дороги розлягся буйний лам пшениці...

Зігнута постать жала пшеницю... не розгиналась... не могла глянути на сонце, на ліс... Схудле, засмалене обличчя—в краплинах поту; зігнуту спину пекло сонце...

Нічого не бачила постать, бо піт заливав очі... Нічого не чула, бо серп своїм скерготом заглушував близький шум лісу...

— Коли ж кінець?.. Коли?.. мислила постать, а розлютоване сонце пекло, скаржились колоски пшениці, зловіщо шепотіли...

До крові потерлися пальці...

— Ще трохи... ще трохи...

Не розгиналась, поспішала, бо скоро—відпочинок...

— Який він буде солодкий!..

І жала, жала... Клала сніп за снопом, розкидала по стерні... Вони лежали, як мерці на полі зпеклого бою...

А сонце немилосердно пекло спину... Палило...

Стомлена рука вже че так міцно держала серп, розгинались пальці...

— Боже, дай сили скінчити... Зосталося ж трохи!..

Хапала земліною рукою стеблини й молилась...

Ще трохи... два жмутки і—можна спочити...

В останнє заскерготав серп, підрізуючи останні стеблини, і випав із рук—в розпечений порох упала.. лежала серед поля нерухома... непристойна...

До лісу було кілька кроків; густа тінь від дуби сягала майже голови. Але постать не чула, бо в вухах брехали скарги пшениці... не бачила, бо очі затулені...

Вже не так пекло сонце... Втомилось і спочивало...

Але розпечений пісок палив...

— Деж відпочинок?.. Де заспокоєння? конячи шепотіла постать і лві сльози, змішавшись з потом, упали на гарячий пісок...

Ліс шумів... Шептав улюблену колисанку...

— До нас працюючі... Окривджені... Хто не може глянути на сонце... З кого очі залиті потом...

До нас... Під нашу тінь..

— Ми не дамо пекти вас сонцю!..

— Ми заколишемо вас у мрійних снах.

— — — — —

Як кризь сон чула постать лісову колисанку...

— Пригадалися давні роки... Дитинство... цей самий ліс.. навколо квітки...

І відновлена думка, не зважаючи на виснажене тіло, ожила знов...

А ліс співав колисанку...

ШЛЯХ ДО ВОЛІ.

(Закінчення).

(Рух вводить двох гайдамаків)

Перун: Ви що за люди?**І гайдам.**

Гайдамаки...

Прозвали нас так люде, але ми —
 Ремесники та хлібороби прості...
 Пани обсіли нашу землю,
 Приборкали до рук своїх селянство,
 Призначили податки непосильні,
 Церкви позачиняли, а траплялось,
 Що і жидам в оренду віддавали...
 Так тяжко мусили ми працювати
 Та віддавать кривавицю свою
 Гнобителям ясновельможним...
 Була одна донька у мене: тиха,
 Покірна, боязлива, а на вроду
 Гарненька... Став чіплятися до неї
 Наш пан... Вона з презирством відхилила
 Ганебні залицання... І тоді
 Він сам її застрілив із пістоля...
 І так у багатьох із нас.. Терпіги
 Не стало сили... Рідні ми сселі
 Покидали та почали втікати
 До байраків глибоких та лісів...
 Ножі святити там і приносили
 Обітницю урочисту велику:
 Не випускать свяченого із рук
 І до останньої краплини крови
 За волю та права дідівські битись...

2 гайд. Пани розбійниками нас вважали,
 Як на звірюк, чигали й катували,
 Та байдуже було нам: бо ми знали,
 Що не злодійство — битися за правду,
 Та мститися за кривди, гніт, знущання...
 А там хай сугять люде...

Перун:

Бідний Краю!..

Історія твоя — то боротьба
 В неволі за свободу... Горді поривання
 Й тяжкі кайдани... Тяга до зрок
 І дійсність — розбрат і неволя...
 Ідїть — вас не осудять тут...

(Гайдамаки вклоняються, йдуть).

Хто далі?

(Рух вводить сивого діда-селянина з маленькою дівчиною).

Дід:

Добродію, чи як Вас величати,
 Нас кликали сюди?...

Перун:

Так, діду, так...

Хто ти і що робив — розповідай...

Дід:

Козак я Чигиринського повіту
 Семен Петренко... Вибачайте, пане,
 Що я кажу — козак, то — по старому,
 Бо прадід наш на Січі був, а я,
 І дід, і батько — хлібороби прості...
 Ходили ми коло землі святої
 Та за своїм хазяйством доглядали,
 Доводилося бачити й зазнати

Всього доволі... Тільки неписьменний
Я і не знаю, як вам розказать...

Перун: По простому ти, діду, розкажи,
Як вам жилося...

Дід: Розумію, пане...

Ото ж, кажу, коло землі ходили...
Земля у нас плодоча, слава Богу,
Родила хліба досить. Вистачало
І нам та й жидові ще продавали:
А той казав, що ніби відправляє
Його в чужі держави загряницю,
Буцім свого не вистачало там...
Було у мене четверо синів.
Найстарший — той кохався все в науці,
Його я в люде вивів — та на лихо:
З панами він спізнався, зацвірінькав
По їхньому та й батька відцурався...
Другий, також письменний, все книжки
Читав про Україну, бідолаха;
Якось його забрали до вязниці
Та й більше ми не бачили його...
Данило, третій, в москалі пішов...
Ех, краще вже не згадувать про нього...
Четвертого (оце його донька)
Я при собі залишив для того,
Щоби під старість годував мене...
Не знаю, що іще вам розказати...

Перун: Вже досить, діду... Далі хто?..

(Дід і дівчина виходять. Рух вводять Тараса Шевченка).

Тарас: Я...

Перун: Знаю, знаю... Боги!

Він, як і ви, безсмертний. Щире серце
За правду тільки билось — і тремтіло

Свяченим гнівом від неправди...
Над хмарами лігала завжди думка.
Слова його, як чистая роса,
На душі падали, що їм зневірря
Підточувало, як хробак рослину...
І доки хоч одно вкраїнське серце
На світі буде битись — доти він,
Тарас, не вмере та й потім не загине,
Бо слово вогненне хто чув хоч раз,
Молитиметься за нього...
Чи так, Тарасе?..

Тарас: Батьку славний!

Мені однаково, чи буде
Там хто молитися, чи ні, —
Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
І респлять лукаві і в огні
Її обкраденую збудять...
О-ох, не однаково мені...

Перун: (Підводиться з трону):

Дэволі еже... Останняя хвилиня
Наблизилась... Ви, боги, й ти, Тарасе,
Урочистим півколом тут ставайте.

(Боги, Тарас, русалки стають біля трону і вклоняються)

Занесене минуле України
У книгу цю буття. Лишилось нам
Вписати її долю на майбутнє...
Дорогоцінний діамант іскриться
Лише після того, як він пройде
Через горнів ріжноманітних безліч,
Де тгуть його, і тешуть, і шліхтують...
Чим дужче молотами б'ють залізо —
Міцнішою буває гостра шабля...

Тяжкий кривавий хресний шлях
Пройшла Україна—страдниця, але..

Тарас: О, батьку, замовчи... Не говори—
Останнього ти слова... Почекай...
Зроби мене ти смертним знову...
Я з радістю ще раз помиру за Україну,
Щоб вільною побачить...

Перун: Отже знайте:
Україна буде вільною тоді,
Як запанує у серцях:
Завзяття Доргошенка, мужність Святослава,
Мазепи розум і свідомість,
Відданність Байдю, Ігоря лицарство
І вогненне кохання—Тараса...
І єдність, єдність, єдність почувань
І ділань... Це—останнє слово!..

(Величньо виходить).

(Грім, блискавиці; боги поволі виходять слідом за
Перуном).

Русалки (в хороводі):

Гей, нумо, сестри!
Що нам ті люде,
Прикрі створіння із лиха-брехні!
Ми безтурботні,
З сміху, весілля
Ми сплетемо наші хвилі і дні...
Більше гармонії,
Більше завзяття,
Руху, запалу—до танцю усі!..
Легко звиваймося,
Переплітаймося!..
Вічному слава!.. Слава Красі!..

(В танцю зникають).

Завіса.

П. ОПАРЕНКО.

НАДІІ СТАРОГО СПРАВДИЛИСЯ.

(Закінчення).

Коли ж я не вернусь, коли ляжу на полі
борні, то дітям скажи, за що батько їх бився,
щоб вони пам'ятали, росли, набиралися сили і
тяжко помстились за нього і щастя добули для
краю.

— Пора вирушати в дорогу! промовив візник до
Петра.

Петро стрепенувся і ледве промовив „прощай-
те“, бо сльози душили його. Потім притис Мот-
трію до серця, поцілував дітей, батька і Мотрю і
вийшов хуленько із хати.

Мотря впала на піл і довго та гірко ридала.

Після Петрового від'їзду Мотря місяців два
ходила, як очмаріла. Вона дні й ночі плакала,
журилась, молилась та ждала листа.

Вже літо минало, надходила осінь. На дворі
стояла ще тепла й хороша погода. Мотря хлібець
збрала, додому звезла і поле на зябь поорала
та все ждала листа, виглядала Петра, вигля-
данням аж очі порвала.

— Ох, немає його, господаря мого! Що ми
варті без нього? І руки не туди стоять. От уже
три дні молотили удвох, а ще й копи не збили,
так жугилася Мотря в клуні, схилившись на ціп.

— А то так, моя доню! Я старий уже не міц-
ний став, а ти жінка, то де вже нам справитись
з ділом таким без молодих здорових Петрових
рук!—казав свекор.

Останній раз Мотря так невдало крутнула ціпом, що бич попав їй просто в чоло і набив синяка, біль аж у серце шпигнув.

— А бодай я була на світ не родилася, ніж так от страждати. І собаці не зичу такого життя! скрикнула Мотря від болю й злости.

Вона кинула ціп у порожній засторонок, вийшла з клуні і попрямувала до хати, утираючи сльози.

— Боже, Боже! Що я винна кому і за що мучусь так тяжко?

— Де ж тепер мій Петрусь, мій порадник і друг? Може там десь забивий на полі?

— О ні, Боже, не дай і з біди визволяй, бо умру я, загину без нього!

Бог молитву прийняв, Петро листа надіслав. Що за радість була то для Мотрі!

Наче гори упали з грудей, наче сонце сильніше засяло. Мотря свекра покликкала з току до хати, збрала діток коло себе, сама сіла на присьбі, читать почала по складах.

— Він живий, він здоровий, мій сокіл ясененький, промовляла вона.

Свекор слухав листа, головою кивав, діти Мотрі у рот заглядали. То група чудова була. Лист від сина, від мужа, від батька читали гуртом, і радість над ними вітала. Мотря де-кільки раз прочитала ті прості, нехитрі слова. Прочитала ту сотню поклонів, якими Петро обдарував її, батька, дітей і всіх родичів та знайомих. І всякий раз знаходила в ньому щось нове, щось приємне, хороше. Кожне саме незначне слово здавалось їй таким милим, таким дорогим, як сам

Петрусь, як усе її минуле щасливе життя, бо в них вона бачила привид Петра, відчувала красу й насолоду минулого щастя. Мотрі дуже вподобався опис бою, в якому й Петро брав участь, визначився хоробрістю і дістав нагороду. Під вражінням цього опису Мотрі так ясно уявлялось, наче вона зараз бачила перед собою в дійсності те широке поле бою, на полі колючі дротяні загороди, як ті, що вона бачила недавно за сусіднім селом; коло загород глибокі шанці. Почало вечоріти. Ворожа піхота підлазить до шанців... От вона зовсім підлізла, схопилась на ноги і з криком та гиком кинулась до шанців. Але в той мент з шанців вискочили наші, як прусаки з шкатубини, стрельнули всі разом і ворог почав утікати. А наші за ними доганяти. На чолі полку молодий командір. Він біжить попереду без шапки з голою шаблюкою в руці, шабля на сонці блищить, командір щось кричить і біжить все вперед і вперед, а за ним Петро. А вже за Петром увесь полк.

У Петра вигляд козацький, рухи вільні, енергійні. Він що-хвилини присідає, стріляє, стріляє весь полк, забиті й поранені вороги падають як снопи, качаються, корчаться, стогнуть, кровю підпливають, і наші їх топчуть і все далі і далі біжать. От уже наші зовсім догнали й вибили всіх. Залишився один лиш стягоносець. Петро і того проколов і ворожий стяг забрав. Мотрі стає жаль цього стягоносця. Їй здається, що у нього залишилася вдовою молоді дружина, така сама, як Мотря, і сирітками двоє чи троє діток. Вони незабаром дознаються про його наглу смерть і будуть ридати та плакати, нарікати на Петра.

У Мотрі серце стислося від болю, а на очі насунули сльози.

І на що ця війна? За що люди воюють і гинуть? Скільки жінок овдовіє, а дітей голодних по миру з торбами піде через неї!—подумала Мотря і пригадала Петрові слова, що воюють і народи за волю, і трохи заспокоїлась, а думка про бій без перерви счувалася далі.

Ог командір скликає всіх своїх козаків, що залишились живими, весь тремтить від напруження, очі щастям горять, як зірничі, а бліді уста виголошують довгу і чулу промову. Він вітає всіх з перемогою, дякує за перемогу над ворогами. А найбільш її чоловіка, Петра, зі ворожий стяг. І в Мотрі обличчя ззяло, розлилося в щасливу усмішку, а на душі так приємно та радісно стало, наче вона лиш сьогодні з Петром повінчалася чи великий маєток придбала.—Ах, який він хороший, який він хоробрий! Захисти його, Боже, від кулі, від смерті!—промовила Мотря сама до себе, перехрестилася, встала з присьби і пішла на город вибрати картоплю. За першим листом майже що тижня надходили й другі. Ці листи піднімали Мотрині настрої, заспокоювали, давали надію на скорий поворот Петра з війни, бо з них вона дознавалась про успіхи наших на фронті.

Минуло так ще місяців зо два, зима вже на дворі настала. Мотря пішла у сусіднє село провідати хвору матір, а повернувшись до дому, застала Настю з сумною новиною, що Петра вже немає на світі.

Ця сумна звістка так вразила Мотрине серце,

що вона до ранку плакала та побивалася. А ранком опанувала себе і вірити не хотіла, що всьому кінець. Вона старалася переконати себе, що то кум Василь помилився, а може так собі в жарт написав, а може хотів настрашати.

Але чим далі, тим ця дорога втрата все більш і більш відчувалася. Перестали надходити листи від Петра. Мотря дні й ночі плакала, журилась і довго та широко молилася, щоби Бог повернув їй Петра, її щастя.

Минуло два роки. За цей довгий час Мотря так виснажилася журбою, сльозами та працею, що років на десять постаріла, згорбилася, схудла, як горстка конопель. Х роші карі очі позападали, руки повисихали, обличчя змарніло, пожовкло, як лісова кислиця в-осени, навіть приємний дзвінкий голос став хрипким і старечим.

Крім того, Мотря дуже збідніла, дворик опустів, хата пусткою пахла, а Мотря дні й ночі працювала над чужою роботою. То півміток пряде, то білизну пере, щоби заробити на хліб, бо сімейка була чималенька: четверо дітей маленьких і старенький та неміцний свекор. Мотря рано вставала і пізно лягала, робила ріжну роботу та гіркими її поливала.

Останньої зими Мотря майже що дня прала білизну для обозників, що стояли в сусіднім селі. Одного ранку ще тільки що з-за далекого темно-синього лісу виглянуло велике ясно-золоте сонечко і перші рожеві промінні його сяйва, прорізуючи ранішню млу, бризнули на землю і заграли на білому снігу синенькими вогниками, як Мотря вже винесла на річку повне велике коромисло визоденої білизни, скинула його з зо-

млілого від ваги плеча на лід, стала коло ополонки й почала прати.

Вона брала по черзі з купи шматину за шматину, махала нею вгору та опускала до низу. Шматина підлетить поверх голови, пирсє навколо іскристими крапельками, як дороге вино, або слізки сирітські гіркі, і до низу летить, чвякне об драні передки Мотриних чобіт, об лід, аж відляски підуть і лід зарокотить.

Незабаром на річку прийшла ще й сусідка Оксана і теж стала прати поруч Мотрі.

Було дуже холодно. З далекї півночі подихав колючий пронизливий вітерець. Він махав своїми холодними крилами, літав понад скованою морозом річкою, літав навкруги, піднімав цілі стовпи білосніжної ніжної куряви, вчхрив, вигрєвав нею, котив вздож річки, брязкотів по льоду, піднімая у гору, винсєив на кручу і з легким свистом согов'я ген-ген летів і ніс куряву через широкі білі простори в обійми густої діброви, що в глибокій задумі стояла, вкрита снігом ясним, мов прекрасна казкова царівна у шлюбнім вбранні і в журбі виглядала свого нагеченого.

За першим гнався другий подув вітру. Він щипав Мотрю за ніс, колов щоки і руки, немєв глід чи шипшина густа, пролазив крізь свиту, пробігав неприємнєю холодною дріготою по всьому виснаженому Мотриному тілу, пролазив, здавалось, крізь тіло наскрізь і зникав в далені. А Мотря розігне на мить стомлену працюю спину, гляне на сонечко, що поволі пливе до заходу, гляне на купу ще невипраної мерзлої білизни і важко та гірко зітхне.

— Колиб скорше кінчити роботу, промовить вона до Оксани і знову береться до праці.

— Ти, Мотре, така мовчазна та сумна?!

— Веселого мало, Оксано!

Почало вечеріти.

На дзвінищі удлирили в дзєїн.

— О, чуєш? Дзєїн до вечерні скликає!—промовила сумно Оксана.

Завтра неділя свята, всі до церкви підуть. А я грішна сидітиму дома. Зсе праця, робота, турботи.

— Ти щаслива, Оксано, що віри не втратила в Бога. А я вже от рік, як у церкві була.

Навіть стежку до церкви забула.

— Як оержала звістку про смерть Пєтруся, то довго і щиро молилася, шоби Бог щастя вернув, або дав мені смерть. Я вірила в Бога, я вірила в чудо, та чуда не сталося зі мною. Тепер віру й наїю втерєла зовсім. Все життя моє—пустка, руїна. Щоб не діти, то й жити шкода. Для них лиш живу і страждаю.

Ох, так, сестро! Горе й страждання тяжкі багатьох відхиляють від Бога. Алє вірити треба, бо без віри й молитви ще тяжче.

Віра й молитва полегчуют горе.

Мотря прала так цілий день і так натомилась та змерзла, що вечером лєдві ноги пересувала.

Руки й ноги боліли, у спині колело, живіт притягло аж до спини, під ложечкою голод смєктає, а перед очима ріжнокольорові кєсла снувалися.

Дома Мотря ще довго вовтузилась з цією тілєзною, поки порозправляла та повішала на мотузках на горищі.

Кєли Мотря скінчила роботу, то на дворі вже

зовсім стемніло. В хаті було холодно й темно. Перед лежанкою сидів старий свекор і розпалював дрова, а діти сиділи в запічку, збившись до купи. Мотря всім тілом тремтіла від холоду, як у пропасниці, зуби цокотіли, а в руки зашпори зайшли. Мотря відтерга руки холодною водою, поцілувала дітей і сіла на свекрове місце. Вона задубілими руками ламала мскрий хмиз і підкладала в лежанку. Хмиз сичав і шкварчав, як шкурлат на вогні, а горіти не хотів, бо був дуже сирий.

Мотря пізвелася, дістала з печі сухих трісок і підпаляла. Тріски спалахнули рожевим вогнем, блиснули на всю хату, замиготіли жовтенькими світляними плямами на протилежній стіні, як соняшні проміні на хвилях річки і зникли.

— Мамо, їсти! запищали діти, обступивши Мотрю.

— Ось зараз, мої любі, я нагодую вас такими лакоминами та пухтениками, що у панів не буває,— промовила Мотря.

Вона встала, подала дітям на лежанку горщик холодної вчорашньої картоплі в мундрах і миску солоних огірків. Діти накинулись на цю вбогу їжу, як голодні шпашенята. Дідусь теж ковчав своїм беззубим ротом картоплину з огірком.

Минули щасливі часи!—казав дідусь, шамкаючи ротом. Ще коли я був молодим—жилося нам добре. Покійний батько, бурало купить у Шльомки цілий бочонок оселедців і ми ввесь піст жакуємо їх. І з печеною, і з вареною картоплею і так з хлібом. А особливо з м'якими гречаниками. Аж обриднуть бувало до Паски. А які були оселедці! М'яккі, як масло, ситі—саме сало! Іси бувало, а сало тобі аж по ліктях тече.

Мала омука сиділа близько коло дідуся і заглядала йому в рог.

Наче він там жував не холодну картоплину з сгірком, а справді той смачний оселедець, і в неї аж слина покотилася з рота. Ій так хотілось того смачного оселедця з хлібом м'яким, пухким хлібом, якого тільки-що витягли з печі, розрзали, а в нього з мякушки аж пара йде.

Ха-ха-ха!.. зареготався хлопчик, дивлячись на свяю маленьку сестричку.

— Мабуль смачні були ті оселедці, що дідусь розказують, що в Марійки он аж слина потекла з рота!—промовив хлопчина, вказуючи малзньким пальчиком на сестричку.

Цого ти регоцися!—гризнулась Марійка і залізла за дідову спину, ховаючи соромливість.

За хлопцем і другі сміялися діти.

— Мамо, хліба! обізв'явся найменший синок.

— Немає, дитино!—відповіла Мотря і тяжко та гірко зігнула.

— Ще на тім тижні останнє спела, діти за два дні поїли, а що ж далі робити? Чим Великдень зустріти святий? промовила Мотря в журбі. В горлі кольнуло, в носі задоскотало, а з очей покотилися сльози.

Не плач, дочко, не журися та Богу молися, то Бог нас не оставить своїми милостями.

— Не вірю я в Бога!

— Схаменися, що ти кажеш?!

— Не вірю!—сарикнула Мотря з відчаю.

— Він забрав моє щастя, Петра, а мені за молитви дав сльози, журбу і страждання.

Повірь мені, дочко!—потішав та впевняв

снекор, я багато на світі прожив, багато зазнав уже горя і щастя. І в кожний скругний час я завжди звертався до Бога і Він мені допомагав.

Копись давно захворіла моя небіжка старр, вона довго і тяжко хворіла. Всі були певні, що вмере. Це було через рік після нашого шлюбу. О, скільки я пераніс за той час, скільки витерпів горя. І нарешті звернувся до Бога як-фіст, м'лебінь найняв і Він мені допоміг. М'я небіжка незабаром видужала і ми довго і щасливо жили.

От і ти зараз плачеш, як я в ті часи. А в Бога давно все готсве: і радість і горе. Я зараз сижу тут на холодній лежанці, а моє старе трухляве серце цілком спокійне. Воно п волі стукає в моїх запалих грудях і наче підказує мені, що все буде гаразд, і Паска в нас буде і радість велика.

Мотря тим часом трохи перехлипала й почала заспокоюватись. А думка вітала там десь, на полях, на війні, де згинув Петрусь.

Сніг заскрипів, запищали замерзлі двері, в хату холод посунув стовпсом.

— Добрий вечір!—залунало в кутках.

— Грієшся, сестро? А я це до тебе. Батько приспав мішок житнього борошна. Там я поставив у снігах...

— Дуже дякую, брате! Батька та кож подякую, меньку... Просямо вечерять!

— Дякую широко, я вже вечеряю.

— Так присядь хоч погрітись з дороги.

Брат сів коло лежанки, погрів трохи долоні, потер, встав, а тепер і—прошайте, бо поночі їхати буде погано!—сказав і вийшов хуленько за двері.

— От бач, дочко, вже перша прийшла допомога.

— Не надовго вистачить!—обізвалася Мотря.

— А там другу Бог дасть!—лід провадив своєї.

Чекайте, надійтеся, то будете їсти.

Настала, нарешті, і Паска. Тихо скрізь. Зорі поблибли на небі, край блакитного неба засяяв, веселої дзвони заграли, залилися в садочках пташки, замигали свічки в ранішній млі, як квітки в зеленсму лузі, хрести з корогвами блиснули, залунало в повітрі величне „Воскресе Христос“! Дим кадильний повився вгору.

І посунули люде із церкви на двір, як з вулика рій молодий. Христос Воскрес! Христос Воскрес!—промовляв панотець Гарасим до селян і чорчим крокилом махав навкруги.

Ось блиснуло сонечко першим промінням ясним і освячення пасок скінчилось.

Селяне забрали паски і лавою вийшли за браму.

— І ане, Степане, Василю, голубчику, серце! звідкіль таке щастя?! Христос Воскрес! І піш о обнимання та цілування. Так вітались жінки з своїми чоловіками, які ті ьки що повернулись до села зда ексго і тяжкого полону. Всі раділи, с'я и усмішки на змучених лицях оцих страдників бідних. Лиш Мотря одна поверну-ась до дому сумна. Сімя січа за стіл. Свекор паску прізвав, по скибці малечі роздав, шепнув слово молитви: хрест на груди поклав і теж почзв їсти, жувати, але л-скз до горла не лізва, бо чорна була, як гречаник, пісна. Мотря сиділа край столу сумна і ковтала гіркі.

— Іван Лико, Степан Гнида, Василь Заболотний сьогодні вернулись з полону, а мого Петруся немає й не буде ніколи. Хоч би мертвого побачить, каліку! Аби побачить хоч раз на віку.

— Мамо, он хтось іде через двір!—обіззався синок, зазирнувши в вікно.

— То хворий обозник з шпиталю. Он бач який блідий та сумний! відказала Мотря.

„Обозник“ у хату вступив, привітатись не вспів, як Мотря схопилася з лави, підбігла і впа на груди йому.

Грости мене, Господи, грішну! Я багато страждала, грішила!—промовила Мотря крізь сльози.

— Тату, сину!—загула вся сімя, і гостя роєм обступили.

Це радісне свято було святом великим для них, перемогою світла над тьмою, перемогою щастя над горем, поновленням віри в добро.

То чудо було.. І радість і горе сплелися в одно.

То Петро повернувся з полону.

12/1* 20 р.
м. Вінниця.

П. ОМЕЛЬЧЕНКО.

НА МЕЖІ.

(В. Крижанівський).

Позаду нас—конаюча доба рабства й насильства. Попереду—велике Бідродження Нації—доба нової, свободної культури, чистого мистецтва.

Величне Відродження Нації—проява найліпших почувань, найліпших стремлень, проява того, що наровило мистецтво, тому й першою ознакою Відродження Нації—є відродження й поступ мистецтва.

У всесвітньому мистецтві, зокрема в малярстві, настала нова доба. Там кінчилась доба реалізму, копіювання природи, кінчилась доба мистецтва кольорової фотографії... Настала доба—перетворювання баченого крізь призму розуміння краси й мистецтва.

Мистецтво стало утворювати цінності самостійно, незалежно від природи. Мистецтво намагається стати чистим мистецтвом і відокремитись від життя.

Натура—гній, на якому артист-маляр мусить виростити величні й розкішні квіти своєї творчости.

Натура (зовнішній світ—природа)—це лише засіб для створення художньої цінности. Натура, перетворена, перейнята артистичним оком, зафіксована артистом, яко наслідок вражіння й почуття—утворює цінність, незрівняну з первонатурою: цінність, незалежну від сюжету. Мистецька річ цікава не сюжетом, але тим, як артист передає те, що бачив...

На новий шлях стало й сучасне українське мистецтво. Народжуються нові сили в малярстві—революціонери в мистецтві—Анатоль Петрицький, Василь Крижанівський і багато других, які невідомі широкому загалу нашої обивательщини, що не дійшла до того ступеня культури й розвитку, щоби цікавитися справжнім мистецтвом.

Забите, загнане, продане, як наша культура, як мова й сам народ, наше мистецтво (бо воно потребує меценатства принаймні духовного, якого бракувало досі) до часу Відродження було слабе, прислуговувало обивательщині, одягалось в вишивану сорочку і сині штани, ставало на підмостки перед юрбою і співало стару пісню, переспівану й пережиту; це було явище ненормальне, було животиння малярства, застій... Це була пародія мистецтва народнього—багатого й кольоритного.

Сині штани, козак з дівчиною, місячна ніч—ось ті мотиви, що надавали натхнення нашим живим покійникам—старим артистам-малярам; ті мотиви, за які обивательщина наша увінчувала голови їхні...

Се було зрозуміло нерозвиненій естетично обивательщині. Воно нагадувало життя, переодягнене в театральні костюми. А справжнє народнє мистецтво, з духу й плоти нації нашої, не звертало на себе уваги увінчаних лаврами за „синештани“ українські мотиви і не робило на них жадного впливу.

І те народнє мистецтво було цілком оригінальне, кольоритне, багате на форми й композицію. Воно мусило бути ґрунтом для розвитку мистецтва національного (приналежного до нації, як частини всесвітнього)—і воно тепер, в час

Відродження, стане таким, бо в нім, як у живім джерелі, будуть чепати молоді артисти нові мистиви і творити нові великі вартости...

Настала революція в мистецтві (не еволюція, бо є певна межа між старим і новим в укр. малярстві). З'явилися революціонери—сміливі, енергійні, відданні лише красі, одинокі й незрозумілі для обивательщини, що замість вінчання лаврами обдаровує їх глузливою усмішкою.

На руїнах старого стали творити нове, естетично чисте мистецтво, в котрім можна захоуватись не фотографичним сюжетом, не т. зв. реалізмом життя, а сімфонією ліній, форм і фарб.

Василь Крижанівський, відомий лише певному колу молодих артистів,—є одним з таких революціонерів у нашому мистецтві, що пішли шляхом творчости, що поставили на перший план не сюжет, а композицію, гру ліній, форм і фарб.

Твори В. К.—це відбиток його власної душі, кольоритної й кришталевої, як його „Казка“, складної й багатогранної; його акварелі, його графіки—це повний, одному йому відомий світ—таємничо-казковий, чаруюче-мрійний.

Кольорит його акварелів—гра чистих кольорів. Його фігури неземні й таємничі, як його казкова природа, але в них проглядають живі ества.

В. К. живописець і графік, закоханий і прихований до ґрунту, на який став,—до українського народнього мистецтва, яке зачарувало його...

Його рисунки прості (краса в мистецтві полягає в простоті), але так скомпоновані, що жадної риси не можна додати, відняти та перемінити, бо вона звязана з цілим.

Закоханий в укр. народній орнамент, графіку старих українських видань—він там дістає собі натхнення.

Аскет, відданий лише мистецтву, від якого жадні пертурбації життя не можуть його відірвати, він вже цілком зформований артист, з певним оригінальним власним обличчям, який прагне науки й поступу в техніці малярства.

Для нього школа—музей і анатомічний театр. І пильним вивченням природи йому вдалося розвинути своє рідне розуміння мистецтва, лише йому одному належне.

В його рисунках видно досконале знання анатомії тіла, яке надихує йому красу і без якого він не може жити. Як вчений, студіює він анатомію. Тіло в його малюнках—вражіння краси його, що побачив він переломленню через індивідуальну призму його душі, яку йому вдалося обернути від впливів шкільних педагогів. Тіло—щось розкішне, утворене лише для зачарування...

В. К. не копіє природи. Він сміливо передвє лише свої вражіння з почуття краси й форми.

З яким почуттям кольориту, з яким тонким смаком він передав казку в його „Казці“!

Твір буйної фантазії, що не знає меж... Яка гра фарб!.. Це—жменя самоцвітів, кинутих вдало артистом на перламутр раковини, освітленої сонцем.

Як гарно скомпановане повне ліризму його „Благовіщення“! Яскравий кипим—природа казкова; неземна й жива, пойна жаги й томности, чекаюча Ангола жінка; повна радості й щастя від його благовіщення; повна смутку й туги від того, що знову одинока...

Він, взмахнувши крилами, зникає в повітрі—сильний, мужний, як блиск сонця на крилах сріблястої чайки.

Колінопреклонні фігури, перевиті орнаментом, з тонким смаком скомпановані на рямці „Благовіщення“.

„Голова Ангола“ в промінносійній веселій світла і „Портрет жінки“—найліпші з його акварелів. В кожній рисі його рисунку, в кожній плямі його акварелі не можна не пізнати манери В. Крижанівського. Він цілий в собі; стихійно-буйна і разом незвичайно естетично тонка фантазія випирає з нього...

В його графіках підкреслена гармонія ліній, форм і плям...

Відроджений великий народ у великим стражданні, з великою надією чекає нового, відродженого мистецтва...

Недавній раб-українець виїде з болота й темряви близько до сонця і стане милуватися красою новою, новими створеними ним скарбами...

М. СЕЛЕГІЙ

ПРО ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО.

По часі найбільшого розцвіту якого-будь роду мистецтва, завжди приходить криза, що в кінцевості своїй несе нові шляхи.

За останні роки європейський театр у стані кризи. Це саме можна сказати й відносно нашого театру, але... але додавши відповідні епітеги. В цю хвилю я цього унікаю, бо то наступить само по собі...

Європейський театр, дійшовши еволюційно до вищого ступеня розвитку що до художньо-технічної постановки, стає на шлях модернізування театральності. Останнє, захопивши цілі кола цієї штуки, навіть публіку, що так любить говорити взагалі про „кризу“, виявляється в найрізномродніших виглядах...

Нині я дозволю собі навести дві з найсильніших і найвиразніших течій, в яких так яскраво відбивається боротьба форм, що вже своє віджили, і форм, що лише народилися (передостаннє десятиліття) і своєю новинкою притягують найбільшу увагу і цікавість.

Нова течія, пуризм, (під пуризмом розуміємо у всякому мистецтві тенденцію до відокремлювання цілком самостійних джерел і засобів виявлення) захоплює всі оселі мистецтва і рівнорядно щось подібне відбивається на театральній штуці.

По-перше, подаються кличі, щоби якомога в більшій мірі зробити простішою театральність.

По-друге, театр прагне цілковитого з'окремлення актора на сцені...

Це останнє—вимога пуризму, яко теорії—усунути всі сторонні елементи, що заповнили сцену і заслонили актора—цього найголовнішого виразника театральної штуки.

Новаторство в теорії своїй усвоює театральну літературу, малярство, грим, побутово-історичний костюм, декорації...

Теоретик новатор каже: „Театр—не дім добродчинності, що мусить давати притулок іншим мистецтвам за рахунок актора“...

Так виглядають в скороченні вимоги цієї групи новаторів.

В цей же надзвичайно цікавий період розвитку нових форм театру з'являються іншого роду новатори. Новатори, що рівнорядну вагу надають режисерові та художникові (фактично опозиція).

Вони вбачають все нові й нові принади в кардинальній зміні театральних форм. Зсю свою увагу вони звертають на науково художній бік справи що до постановки п'єси, на малярство, плястичні та ритмічні основи акторської гри та інше.

Вони цілком свідомо усвоюють звички та шаблони, що так загниділись у театральності.

Нас, українців, найбільше мусить зацікавити остання новаторська течія. Вона прагне досконалості; вона прагне найвищої культури в театральній штуці. На згаданому полі нам якраз цього бракує... Ще до цього часу в нашому театрі панує брутальність, мугирство, нещастя, повна відсутність смаку. Художня постановка—виключення з виключень.

В цей же час загальна культурність наших широких кол стала далеко іншою. Ми поволі духовно звільняємося від малоросійщини. У нас сильно збільшилися вимоги до національних мистецтв взагалі, а театрального з'окрема.

Тимчасом еволюція нашого духа цілком природньо не стає на шлях пуризму—не вимагає усунення цеху драматургів і натомість не висвоює актора-імпровізатора, а лише прагне досконалості. Досконалості самої драматичної творчості, її обновлення та звільнення від рутини, її поступу слідом за життям—досконалості постановки.

Це стверджує відому приповідку: „Скоків в історії розвитку нема“.

Слід зазначити, що мистецтво театральне має найбільшу аудиторію, аудиторію, якої ні одне мистецтво не має та, певно, й не буде мати. Це, безумовно, внаслідок тої принади, тої сили театра, в якій зосереджується універсальність штуки.

Наш театр дотепер—наслідок колективної роботи актора, драматурга й маляра під загальним керуванням режисера. Разом з тим і дотепер в нашому театрі надається ріжним елементам ріжної ваги. Цим самим занедбується театральна штука в цілому.

Отже сучасні наші новатори мусять в першу чергу поставити собі на меті художність реальну (я не наводжу доскональності що до виконання ролі актором; за нього не припадає клопотатися: не дивлячись на те, що мистецтво актора може частинно підупадати, воно все ж еволюціонує само по собі),—бо яркіз ц-й бік справи найдужче занехаяно. У нас—повна відсутність наукового елемента в театральнім мистецтві. Навіть жадної цікавості в цьому відношенні...

Коли доводиться бачити наші найкращі вистави, то тоді яскраво кидається недоречність та неадаптивність. Добре грає актор - костюм не відповідний; добрі костюми—недотепний грим; все наче гаразд—декорації балаганні... Жадної гармонії, жадної реальної художности.

Між тим театральне малярство має свої специфічні особливості і разом з тим свої приваби. Існує гадка, що потакаючи першому—особливостям—мистець мусять поступитися своїм „кредо“,

немов би через це ця галузь в найбільшому зачепаді. В дійсности ж тут художник має повну змогу розрішувати цілком осібні малярські задачі виключно за допомогою сцени, за допомогою сценичної ілюзії. З ідси—театральне малярство має свою глибину й досконалість, яко мистецтво. Все те, що нем жливе до розрішення в постановному і фресочному малярстві,—цілком свobodно і своєрідно розрішується в малярстві театральніму. Тут маляреві додається чимало кольорових, світлових ефектів і гармоній... Тут малярство гармонісе акції на сцені. В сугі малярство театральне мусять притягнути на себе урагу не лише зацікавленого художньо реальною постановкою, а й усякого стороннього мистця, якому тут дається повна змога розрішувати особливі задачі на полі цього мистецтва.

Поруч з тим наш театр лише уривками давав проблески художности. В найкращих постановках ми не тільки не бачимо художньо обліковані композиції, художньої логики, світлових і цвітливих ефектів, загальної гармонії фарб, а навіть більш менш реально змальованого дерева, розуміння масштабу, перспективи...

В костюмах—малоросійщина, або бугафурська ряженість. Грим—незграбно-неадаптивний.

Отже в цей цікавий період модернізування театрального мистецтва, коли в нашому театрі стало-рівчоправними чинниками, крім актора, є драматург і художник, ми мусямо висунути найвищі вимоги до всіх чинників театральної штуки.

Наш театр ще дотепер не дійшов еволюційно відповідного ступеня художньо-реалістичної постановки. Тому поки що нема мови про пуризм

в нашій театральній штуці, бо з часу свого народження наш театр прийшов лише першу стадію свого розвитку і з неї дотепер ще не виліз. А вже крайня пора!

ЮРІЙ НАРБУТ.

(† 25/V* 1921 р.)

З чуттям великого жалю та суму українське громадянство згадує, в другу річницю смерті, незабутнього найбільшого свого графика—Юрія Нарбута.

Не довго довелося небіжчикові працювати на ниві рідної культури, але за той короткий період праці (1917-1919 р.) талановитий график віддав ідному мистецтву всю свою творчу енергію, сили та навіть і саме життя своє.

Б І Б Л І О Г Р А Ф І Я.

А. КОР—СЬКИЙ.

РУСАЛКА.

Літературний Альманах під редакцією Кліма Поліщука, книжка перша.
Львів-Київ-1922 року.

Почуття радості й надії залишаться у вас опісля зазнавчення з „Русалкою“. У вас з'явиться віра в наше майбутнє. Ви побачите, що не все загублено, що лишилося найдорожче дух лишився.

Той дух, що запалює в найтемнішу ніч провідний вогонь на тернистому шляху відродження нації.

І це дає розвагу, заспокоює зхвильовану сучасністю душу...

Вихований школою видатніших російських графиків (Періха, Білібіна та інших), Нарбут здобув собі перше місце серед видатніших графиків Росії, але перейнятий любовію до рідної культури, після революції 1917 р. Нарбут повертається до Києва. Там стає на чолі Української Академії Мистецтв, а одночасно працює по розробці проєктів державних українських банкнотів та відновленню стильових ілюстрацій та орнаменту української книги.

Недоя всяго культурного рабінитва на Україні, окупованій москалями-більшовиками, злидні та хороби здолали молодий талант і Юрій Нарбут вмер, не вивісивши тяжких наслідків червоного тифусу.

До найкращих творів, вміщених у „Русалці“, на нашу гадку, можна віднести три шкідки Галини Орлівни. Малеснькі, кількорядкові, т. м. музикальні фрази, вони лишають сильне вражіння в психіці читача.

Таке саме вражіння дають оповідання „Рійт“ і „Антось“ Євгена Яворовського. Кароткими й сильними рисами письменник дає нарис двох чоловіків—рабів. Представлено їх в моменті переходу на ролі яничар. На становище підніжків, сміття. Дуже добре зробив письменник, що головною причиною, яка пхнула й го героїв на яничарський шлях, він виставив умовини життя. Так воно власне й є. Так було і так мусить бути. Стан поневоленої нації для кожної визначнішої одиниці з

її силладу нав'язує яничарство... Або—в'язницю, заслання, еміграцію...

Гарні „Начерни олівцем“ Клима Поліщука.

Де кілька з них присвячено наш м'ядротянцям, що мешкали в Ланцуті. Один—двом повіям („Дві“). Всі ж вони, очевидно, написані з метою представлення нашого емігрантського животіння. Коли це так, то автор свого доняв.

Його нариси, не дивлячись на свою шкідливість, дають більш ніж могли б дати інші письменники, але менш талановиті, в цілих томах своїх писань. Понуре вражіння й розпачливі рефлексії про наше недавнє минуле лишає в душі кожного, хто може дивитися і бачити, слухати і чути, оповіданнячко „Шпик“.

Всього оповідання—три сторінки, а змісту—і в тисячу не вібрати. Сама справа з чекісткою Розою—чого тільки не показує. Або—дорогоцінні перстені, або та фразга: „Як би так штати не були заповнені“... Штати к.-р.!

Поезії „Чорноземне“ того ж автора дійсно дають запах чернозему, але... Коли сполучити з Розою, перстнями і штатами, то мимохіть насуваються сумні думки, що до можливостей здобуття отого обітованого черноземного.

Молодого письменника Антона Павлюка представлено поезіями („Польовий Ісус“) і оповіданням „Стоптані Квіти“.

В „Польовому Ісусі“ автор намагався щось висловити, але—що?

Правда—на закінчення свого Ісуса А. Павлюк подає:

„Впаде дощем кривавим
Дощами ясних зорь.

Осяяна заграва
Освітлить дикий хор...

У полі вколисає
На злotosяйних ризах
Одчай і сон безкраю,
І день огню й заліза.

Введе в чертог щасливих—
До ґрунту всіх поверне...
Прийде—озлотонивить
Безумних днів химери!..

Але ж—це закінчення з таким же успіхом можна було б прилатати—ну хоч би до „Гайдамаків“ Т. Шевченка. Поет захоплюється ідеєю бути оригінальним.

Це видно. І це зле. Ця ж ідея зіпсувала й його оповіданнячко в прозі („Стоптані Квіти“), яке було б цілком добрим нарисом з повстанчого життя, колиб знову не ця погоня за оригінальним та не „мудрствовання лукаві“ над Гаршином. Пощо вони? До чого!

Чудора річ Гр. Гануляка „Процес о меджу“. Відолашне життя нашого селянина з Лемківщини так містерно змальовано. Стільки яскравих випуклих форм мають представлені картини.

Не кажу про мову, що взята автором з Лемківщини і по мистецькі ним зужиткована. В протилежність цьому оповідання—це „Зейда Пук“ А. Н. Винського. Дивно—які мотиви керували автором, коли він посилав свого „Пука“ до друку—„Тоска по родіні“ хіба, або що? Зрештою, яко спомини про московські мерзотности на Україні—„Пук“ має свій резон д'єтр.

В. Островського представлено кобротеньким оповіданням „Не наш“ і Фед. Дудко „В тенетах життя“. Першого ми знаємо по інших творах, у яких він більш виявляв хисту, а другий дав лише фрагмент зі своїх „тенет“, а тому—утримуємося від докладнішої критики їхніх речей.

Прекрасна „Літературна літопись“ К. Лавриновича. Цілком погоджуємося з його висновками, що до Гречкосія-Мозольників та їхніх антиподів

Увесь збірник чепурно видано і бездоганно аредатовано. Щастя Боже скоріше новий випуск тиги. З надією його сподіваємося.

М СЕ—ГІЙ.

МИТУСА.

Місячник літератури і мистецтва. 32 сторінки друку. Поезії. Репродукції. Критично-мистецькі статті. Хроніка.

На цих десяти рядках я не маю давати критичного нарису. „Митуса“ за своє майже піврічне існування витримав матуру під пером наших видатних літераторів (Микола Вороний) та взагалі перед громадською оліцією. Заздалегідь, накресливши собі мету—„шукати нових шляхів“,—митусі—ті роблять ступінь за ступенем вперед, до ціли.

Зацікавлення росте. З'являються все нові й нові автори...

Любо стає, коли вдихаєш чисті повіви поступу. Глибокі. Свобідні. Кольористі... Линуть хвилі за хвилями... Лишають—гарні, народжують—ще кращі... З'охочують...

Бут барвно лучаться дві культури віршу. Наслідкованого з європейської—і сясерідного, нашого. Тут дві культури форми.

І—наша ляколично-ляспідарна. Наша, що її цвіт згубно нищено і розцвіту шукаємо...

А КОР—СЬКИЙ.

„ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК“.

Книжка І. Травень Видання Української Владавичоу Спілки, Львів 1922 р.

Радісною подією нашого українського життя можемо вважати появу першої книжки відновленого „Л. Н. В.“. І то—з багатьох причин. Перша з них: збільшення культурних засобів, що до обґрунтовання наших визвольних змагань; друга: удосконалення тих засобів; третя: концентрація їх; четверта... Зрештою—досить і вищенаведених.

Як колись так і зараз лектура Вістника—бездоганна, ріжнородна, змістовна й цікава. Від початку й до кінця—все дотримано в одному загальному напоямкові, в одному зконцентрованому русі.

Русі до здійснення наших найкращих всеукраїнських ідеалів. В усьому видно вправну й високо-досвідчену руку керманачів видання. Відчувається один розум, одна душа, тіло й кров...

Літературний бік першої книжки склали В. Стефанік („Вона—земля“, проза), П. Стях („Жайворон“, поезії), Марко Черемшина („Перші Стріли“, проза), К. Гриневичева („Параска Гоголь“, проза), В. Бабинський, О. Бабій та інші виповнюють цей відділ журналю. При всьому

нашбму ширбму бажанню поділитися з задротянською аудиторією тією високою насолодбю, що лишилася в нас опісля прочитання кожного вищезгаданого твору зокрема і всіх їх взагалі, ми, із-за браку місця в нашому органі, не можемо цього зробити. Лише зазначаємо, що й В. Стефаник, і М. Черемшина, і К. Гриневичева й усі інші— всі вони своїми блискучими творами дали нам хвилини високих естетичних насолод. Особливо радісною втіхою були для нас твори маловідомих письменників, як М. Черемшина і К. Гриневичева.

М. Черемшина з його оповіданнячком „Перші ступіні“ дає нам незаперечний доказ сильної, яскравої й наскрізь оригінальної своєї письменницької вдачі. Вдачі, яка до того ще й мстить у собі не абиякі наукові й філософські елементи. (Артистичне застосування надчеремешської української говірки). Це, що до науковости. Що до філософських ознак, то цей твір дає добірний матеріал для глибоких філософських студій над найбільшим питанням сучасности—питанням про стан поневолених націй.

Елементи такого філософського змісту дають і В. Стефаник і К. Гриневичева, але ж у них вони займають другорядні місця. Хоч у К. Гриневичеві цей момент міг би таксамо стати головним мотивом, коли б не кінцеві бадьорі акорди її повісти, що зроджуються в творі завдяки оптимизму героїні оповідання—Параски Гоголь.

Крий нас, Боже, від якогось докору тощо за ті акорди бадьорости й за той оптимизм. У по-

вісті пані К. Гриневичеві вони вийшли натуральними й органічно необхідними.

Закінчуючи наш дуже поверховий огляд літературної сторони „Л.Н.В.“ й переходячи до зазнайомлення нашого читача з іншими в'дділами першої книжки, ми мусимо звернути увагу на публіцистичний бік журналу.

Тут знаходимо дві чудові статті. Перша—передова „Н-ші цілі“. З якого боку Ви не підійшли б до неї— вона візгцева. Навіть з боку ідеологічного. З цього, властиво, особливо. Хоч бери й списуй з неї програм для великої політичної партії всеукраїнського масштабу.

Таксамо, під оглядом публіцистичної вартости, заслуговує на найбільшу увагу чудова стаття Д.П. „Ще одна мiрова конференція“. Головні тези, висновки, окреслення—все це точно, ясне і виразно скреслене. Влучні й солідні літературно-артистичні критики, що дали п.п. Д. Дітцов (про Лесю Українку), В. Доршенко, (про В. Самійленка, Вороного й О. Кобилянську) і М. Голубець (Юрій Нарбут). Нарешті, науковий бік представлено перекладом психологічного нарису Д-ра Тальона („Про ризико“).

Оце, більш менш, все те, що дає зміст цієї дорогої кожному свідомому українцеві книжечки. З найбільш сердечним співчуттям і найкращими побажаннями посилаємо нашому старшому побратимові своє позадротянське щире й сильне хотіння повного успіху і здійснення всіх своїх завдань і всіх мет.

Щастя Боже!

Нові книжки:

- 1) Клим Поліщук. **МАНІВЦЯМИ.** Нариси й оповідання з часів революції. Львів-Київ. 1922. Учительська Бібліотека ч. 1. Накладом Семена Фодчука.
Книга має до 200 сторінок малої вісімки. Обгортка—роботи П. Ковжуна.
- 2) Того ж автора. **ОТАМАН ЗЕЛЕНИЙ.** Сучасний роман в двох частинах. Львів-Київ. 1922 р. Видавництво „Русалка“. 140 стор. вісімки.
- 3) Того ж автора. **Жменя землі.** Галицькі легенди. Львів-Київ. 1921. Видавництво „Русалка“. 48 стор. 16-ки.
- 4) Того ж автора. **СКАРБИ ВІКІВ.** Українські легенди. Львів-Київ. 1921. Видавництво „Русалка“. 66 стор. 16-ки.
- 5) Галина Орлівна. **ШЛЯХОМ ЧУТТЯ.** Новели. Львів-Київ. 1921. В-во „Русалка“. 43 стор. 16-ки.
- 6) Того ж автора. **ПЕРЕД БРАМОЮ.** Новели. Львів-Київ. 1922. Видавництво „Русалка“. 46 стор. 16-ки.
- 7) Антін Павлюк. **НЕЗНАЙОМА** (уривки із записника) Львів-Київ. 1922. Видав „Русалка“. 39 стор. 16-ки.
- 8) Хведір Гриневич. **САТИРИЧНО-ГУМОРИСТИЧНІ МОНОЛОГИ ДЛЯ СЦЕНИ.** (Книжка перша). Львів. 1922. В-во „Русалка“. 30 стор. 16 ки.
- 9) Клим Поліщук. **ЗОЛОТІ ЗЕРНЯТКА.** Оповідання для дітей. Львів-Київ. 1921. В-во „Русалка“. 24 стор. 16-ки.
- 10) Хведір Дудко. **КРАСА ЖИТТЯ.** Опо-

відання. Львів-Київ. 1922. Літературна бібліотека „Русалка“. Вип. 16. 40 стор. 16 ки.

11) Леонід Андреев. **ЖИТТЯ ЛЮДИНИ.** П'єса на 5 картин з прологом і варіант м останнього акту. Переклав Хведір Дудко 1922. Львів-Київ. В-во „Русалка“. 122 стор. 16-ки.

12) Володимир Островський. **ВІВЦІ І ПАСТИРІ.** Оповідання з життя Холмщини. Львів. 1922 В-во „Русалка“ 72 стор. 16-ки.

13) І. Липовецький. **ХАТА СТРІЛЬЦЯ.** 1922. Таб. Щипірно. Видання К. О. від VI Січової стр. див. 25 стор. 6 ки.

14) Наша Батьківщина—**УКРАЇНА.** Короткий курс українознавства для козаків. Видання К.-Осв. від. VI дивізії. 116 стор. малої вісімки. Ціна 200 м. п.

15) На Руїнах. **ПРИЗВЯТА ЛИСТОПАДОВІЙ ПОВСТАНЧІЙ ГРУПІ 1921 р. НА ВОЛИНІ.** Видання К.-Осв. від. VI дивізії. 60 стор. вісімки. Ціна 200 м.п.

16) І. Зубенко. **НАШІ ЛИЦАРІ Й МУЧЕНИКИ** Збірка перша. Калш. 1922. Видання К.-Осв. від. III дивізії. 32 стор. великої вісімки. Книга містить 40 оповдань—про лицарські вчинки або про геройську смерть старшин і козаків армії У.Н.Р. та повстанців.

Журнали:

1) „Літературно-Науковий Вісник“ Місячник. Адреса: Львів, Чарнецького, 24. Ціна книжки—600 м. п.

2) „Митуса“. Література й мистецтво. Місячник. Адреса: Львів, Св. Марка, 20. Ціна зшитка—250 м. п.

3) „Мамай“. З 3-го липня у Львові почне виходити, під редакцією Кліма Поліщука, літературно-мистецький місячник „Мамай“, на сторінках якого міститимуться: поезія, повісти, новели, драматичні етюди, критичні статті на теми мистецтва, літературні зустрічі й вражіння, мистецька хроніка й бібліографія.

Розмір.—4 друк. аркуші, ціна одної книжки в передплаті—350 м. п., в окремім продажі—400 м. п., з пересилкою—425 м. п. Тимчасова адреса редакції: Львів, Куркова 10/II, В-во „Русалка“, для „Мамай“.

4) „Театральне Мистецтво“. Місячник театру і сцени. Львів, Куркова 10/II. Ціна окремого числа—100 м. п. подвійного розміру—200 м. п.

5) „Поступ“. Студентський вісник. Місячник. Львів, Домініканська, ч. II. Ціна окр. числа—70 м. п.

6) „Мистецька Трибуна“. Двохтижневик. Виходить у Києві з 1-го січня 1922 р. В ньому беруть участь представники різних літературно-мистецьких напрямків. До редакційної колегії входить і Павло Тичина.

7) „Нова Україна“. Двохтижневик. Адреса: Чехословаччина, Прага, Шерікова, 4/III.

8) „Стерні“. У Празі, під редакцією відомого волинського поета Антона Павлюка, зачинає виходити літературно-критичний неперіодичний часопис—„Стерні“.

9) „Релігійно-Науковий Вісник“. Неперіодичний журнал. Видання Братства Св. Покрови при VI Січовій дивізії. Ціна книжки—150 м. п.

ХРОНІКА.

— Клім Поліщук (Львів) викінчив до друку велику повість з революції 1917 р., під назвою „Світ Червоний“, в якій змальовано життя й звичаї молоді літературної богеми та її відношення до загальної державної справи.

— Він же готує до друку збірку новел з днів голоду на Україні п. н. „Безмежність“.

— Він же, викінчуючи свою „Трилогію Українського Визволення“, потребує якомога більше сирого матеріялу з часів боротьби в запіллі ворога в 1920 р. армії Ген. Ом.-Павленка, а також споминів учасників бойових моментів групи Ген. Вдовиченка. Кому важна справа зафіксування недавнього минулого в літературі, хай відгукнеться й надішле свої матеріяли до редакції „Веселки“ для передачі шан. письменникові.

— Галина Орлівна (Львів), молода Київська письменниця, виготувала до друку третю книжку новел п. н. „Жага Життя“.

— Павло Тичина (Київ) написав п'єсу „Роскол“ і цикл поезій „В космічному оркестрі“.

— Микола Вороной докінчує „Реквієм“, великий твір з вражінь світової війни і революції, перейнятий глибоким містицизмом.

— М. Селегій (табор) виготовав до друку „Казки Сходу“, В. Дорошевича, переклад з московського.

— Він же написав курс стилістики й віршування (теорію словесности).

— А. Падоліст виготовав до друку 2 низки циклів поезії за 1921 та 22-й рік.

I—„Під чужим небом“ на 150 стор. 8-ки.

2— „В обіймах чар“ на 70 стор. 8-ки.

— Він же готує збірку гротесків „На чужині“.

— „Сонцезвіт“, мистецьке товариство з осідком в м. Тарнові, об'єднуючи молодих поетів і малярів (емігрантів), студіює європейське мистецтво, влаштовує вечірки, лекції т. д.

— В Києві р'лянська влада закрила Академію Мистецтв. Академія працювала в широкій наці-

ональному дусі. Натомісць повідкривала Академію Мистецтв у Харкові, Полтаві, Одесі, які нічого спільного з українським мистецтвом не мають.

— В Берліні влаштовано виставку картин видатних наших малярів.

— В Краківській Академії Мистецтв студіюють малярство 12 українців. Особливо відзначається Василь Крижанівський.

Відповідальний редактор

Ф. Крушинський.

Редагує і видає колегія.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

Газетний кіоск „ВЕСЕЛКА“.

Продаж книжок, журналів і газет по номінальній розцінці.

Всі таборові видання.

Приймаються замовлення на поодинокі й цілі комплекти таборових видань.

Прейскуранти й умови купівлі висилаються по сплаті почгових видатків (20 марок—для Польщі, потрібно—для закордону). Приймається крам на комісію.

Адреса: Каліш, табор інтегр. ч. 10, Редакція ж. „Веселка“ для кіоску.

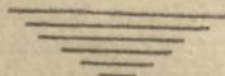
Літерат.-арт т-во „Веселка“.

Приймає замовлення на редагування, коректуру й переклади на українську мову різних літературних і наукових творів.

Дав поради починаючим письменникам.

Умови полагодує президія т-ва.

Адреса: Каліш, табор інтегр. ч. 10 Літер.-арт т-во „Веселка“



ПІД УВАГУ
українського громадянства.

В надії на його підтримку засновуємо свою „Веселку“, бажаючи об'єднати коло неї найрізномірніші наші літературні течії.

Закликаємо до співробітництва, до моральної й матеріальної допомоги.

Пожертви на літературний фонд „Веселка“ просимо надсилати по адресі:

Наліш, Ліпова, 64, мешк. 8. Ф. Крушинський.

Колегія: Ф. Крушинський, І. Зубенко, А. Коршнівський,
М. Селегій, А. Падоліст.